

delovnega, vedno vedrega in radostnega življenja, nabit s šalami in vedno ustvarjalnim optimizmom. Potem so prišla na vrsto gorska brezpotja, predvojna plezanja v skalah, zlasti še v prečudovitem Martuljku. In po težki narodnoosvobodilni vojni ter veličastni osvoboditvi — posebej še njegove rojstne Primorske — poleg vseh državiških in družbenih dolžnosti, ki jih je nadvse resno opravljal, še pogosti povojni plezalni vzponi v Julijcih — od strmoglavih prepadov Poliškega Špika (Montaža) v Zahodnih Julijskih Alpah, Bavškega Grintovca, Jalovca, Razorja, prek severne stene Triglava, Rjavine, pa vse do Debele peči in severne stene Velikega Draškega vrha. Zatem pa oddihni na njegovi prisojni strani — na zelenem Pšincu in prijaznem Velem polju. Kolikokrat smo pozneje že v spominih posedali v severni Triglavski steni po Zlatorogovih policah!

Nekega čudovito vedrega dne sva preplezala severno steno in iz zelenega snega po severozahodnem grebenu na vrh Triglava. Bil je spokojen večer in bila sva sama: na zahodu je zahajalo rdeče sonce in se z veliko oblo dotikalo Dolomitov, na drugi, vzhodni strani, pa je istočasno izza hribov vzhajala debela polna luna. Oba nankrat! Spet drugič sva na vrhu Triglava doživela in uživala mavrično triglavsko »glorijo«, ki je v poševnih sončnih žarkih na megleno steno na zahodni strani vrha zarisala najini podobi.

Zares nepozabno!

Ob 200-letnici prvega vzpona »štirih srčnih mož« iz Bohinja smo avgusta leta 1978 še skupaj praznovali na vrhu Velikega Triglava, potem pa na Ribčevem lazju v Bohinju ob spomeniku, kjer nam je prebral Kardeljevo pismo poslanico. Tam smo se lahko spomnili tudi na odgovor v imenu izvršnega sveta LR Slovenije, ki mu je bil takrat podpredsednik, na vprašanje o namerah elektrifikatorskih gorečnejšev, da bi zvrtili predor skozi spodnje Bohinjske gore za cevovod iz Bohinjskega jezera v Podbrdo, da bi tam naredili hidrocentralo. Kakšna pošastna ideja! To je bil v naši povojni parlamentarni praksi prvi jasen odgovor na moje poslansko vprašanje v republiški, takratni še ljudski skupščini. Pa se ob tem lahko tudi spominjamo, kako odločno in zavzeto je vedno podpiral prizadevanja za varstvo okolja in za ustanovitev Triglavskega narodnega parka.

Mnoge povojne graditve in obnove slovenskih planinskih domov, koč in zavetišč lahko pričajo o podpori, ki jo je Marijan vedno dajal za to, da je planinstvo v Sloveniji zrastle v mogočno nadstotisočlansko organizacijo, ki vzorno skrbi za to, da množice od blizu in daleč uživajo in doživljajo ta naš urejeni in mednarodno priznani gorski svet.

Bil je nekaj let *predsednik Turistične zveze Jugoslavije* in s svojim delom odločilno

pripomogel k razumevanju in razvoju turizma v Jugoslaviji. V njem je videl velike možnosti gospodarskega napredka.

Posebej in ne nazadnje pa je treba še povedati, da je bil poldrugo desetletje *predsednik Planinske zveze Jugoslavije*, ki je v njegovem času učinkovito uspevala in s svojimi zleti, pohodi in obiski v vseh bratskih gorstvih, od Gorskega Kotarja prek Velebita, Durmitorja, Prenja in Prokletij do Šar planine in Titovega vrha širila zanimanje za planinstvo in zdravo, aktivno preživljanje prostega časa v naravi ter tako gojila bratstvo, prijateljstvo in pristno planinsko tovarištvo po širni Jugoslaviji.

Tako se je — žal —, dragi Marijan, končno in dokončno pretrgala tudi najina naveza. Naj rečem z Otonom Župančičem: »V črno sem žalost zakopan, pa se ozrem v gorenjsko stran, in glej, planine so visoke kakor prej.« Tudi one se z nami vred poslavljajo!

POTOČNIKOVO POSLANSKO VPRAŠANJE
— BRECLJEV VLADNI ODGOVOR

REŠENO BOHINJSKO JEZERO

Ljudski poslanec dr. Miha Potočnik je s posredovanjem Ljudske skupščine LR Slovenije poslal v začetku leta 1954 izvršnemu svetu vprašanje o načrtih za novo hidrocentralo Bohinjsko jezero. Prvi del vprašanja se je glasil, v kakšnem stanju so projekti za hidrocentralo Bohinj-Soča in kdo je njihov naročnik, drugi del vprašanja pa je bil, ali izvršni svet Ljudske skupščine LRS lahko izjavi, da se z omenjenimi načrti ne strinja in je pripravljen ukreniti vse potrebno, da bi takoj ustavili vsa nadaljnja projektantska in raziskovalna dela v zvezi s hidrocentralo Bohinjsko jezero-Soča.

Na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine LRS 26. marca 1954, ki jo je vodil njen podpredsednik dr. Ferdo Kozak, je na Potočnikovo vprašanje odgovoril podpredsednik izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj, ki je med drugim v uradni obrazložitvi izvršnega sveta dejal:

»Zamisel izkoriščati vodno energijo Bohinjskega jezera ni nova. Znano je, da je idejni načrt že bil v časih pred prvo svetovno vojno. Pred to vojno je Italija imela že izdelan podrobnejši projekt in kot je znano, je takrat zaprosila jugoslovansko predvojno vlado za ustrezne koncesije. Po vojni so se spričo celotne problematike, ki jo predstavlja elektroenergetsko vprašanje v Jugoslaviji, pričela izvrševati dela na študiju vodnogospodarskih osnov tudi pri nas v Sloveniji. Leta 1952 se je na pobudo Elektro-sistema in tudi iz njegovih

kreditov pričela konkretna preiskava, kako uporabiti Bohinjsko jezero v elektroenergetske namene. V letu 1953 pa se je po pobudi prav tako Elektro-sistema in iz njegovih kreditov začela temeljitejša raziskava in je bila tudi v preteklem letu izdelana idejna študija hidroelektrarne Bohinj—Soča s predvideno centralo v Prapretnem.

Tu mora izvršni svet poudariti, da ni dala niti prejšnja vlada niti sedanji izvršni svet konkretnega naročila za izdelavo projekta elektrarne Bohinj—Soča.

V začetku lanskega leta je na pobudo Ekonomske komisije pri Organizaciji Združenih narodov prišla v Jugoslavijo tudi ponudba oziroma vprašanje, katere elektrocentrale na našem področju bi bile lahko takega značaja, da bi se lahko vključile v elektro-skupnost Zahodne Evrope. V ta namen je bila organizirana pri evropski ekonomski komisiji posebna grupa, imenovana Jugoeleks, ki je imela svoj sedež v Beogradu in ki je začela preiskovati te možnosti v naši državi. Ko je izvršni svet zvedel, da strokovnjaki v tej komisiji nameravajo dati v spisek oziroma v idejni osnutek teh predlogov za graditve hidrocentral na našem področju iz sredstev ekonomske komisije elektrarno Bohinj in jo zaradi izvoza elektroenergije iz Jugoslavije in povezave našega zahodnega elektrosistema povezati z ustreznimi elektrosistemi drugih držav, je izvršni svet napravil pregled do tedaj izvršenih del in preiskal, v kakšni zvezi naj bi bila po mnenju teh strokovnjakov varianta elektrarne Bohinj—Soča. V juniju mesecu preteklega leta je naš gospodarski odbor imel posebno konferenco, katere zaključki so bili, da je treba odstraniti projekt hidrocentrale Bohinj z liste Jugoelekse, se pravi z liste tistih eventualnih elektrarn, ki bi prišle v

poštev za gradnje z inozemskim posojilom in ki bi bile namenjene za izvoz električne energije v druge države.

Na isti konferenci je bil dan tudi pristavek, naj se nadaljujejo idejne študije v zvezi z izrabo Bohinjskega jezera v energetske namene, vendar vsestransko in ne samo s tehničnega vidika.

Zaradi posebno velikega pomanjkanja elektroenergije v letošnji zimi je Elektrotehnično društvo Slovenije sklicalo v začetku februarja posebno posvetovanje in sprejelo zaključek, naj se predloži predlog za gradnjo hidrocentrale Bohinj—Soča, češ da je gradnja te hidrocentrale sorazmerno najcenejša in da je tudi predvideni rok za dograditev najkrajši. Izvršni svet takega predloga ni sprejel in je obvestil Elektrotehnično društvo kakor tudi upravne organe Elektroenergetskega sistema Slovenije, da naj ne nadaljujejo z deli na projektiranju te hidrocentrale, ker v tem pogledu še ni padla nobena odločitev.

Dr. Marijan Breclj je to pojasnilo sklenil z besedami da »prvič, izvršni svet v svojem predlogu proračuna in družbenega plana za leto 1954 ni predvidel nobenih sredstev za nadaljevanje raziskovalnih del v zvezi z gradnjo elektrarne Bohinj—Soča oziroma za raziskovalna dela o rešitvi gospodarskega problema tega področja, drugič, izvršni svet izjavlja, da bi v zvezi s plansko nalogo, ki mu je poverjena za pripravo nove akumulacijske centrale Slovenije, za sedaj izključil bohinjski projekt, in tretjič, izvršni svet zastopa stališče, da ne bi mogel niti sedaj niti v bodoče sam odločiti o rešitvi vprašanja, ali naj se Bohinjsko jezero izkoristi v energetske ali druge namene, ampak meni, da mora v vsakem primeru tako odločitev prinesiti ljudska skupščina.«

Tako je bilo rešeno Bohinjsko jezero.

Roman Szalay (1902—1988)

V Salzburgu so 15. decembra 1988 k zadnjemu počitku na pokopališču Maxglan položili tudi pri nas zelo znanega alpinista Romana Szalaya.

V Savinjskih gorah je znana prvenstvena smer v severnem razu Turske gore, ki nosi ime Szalay-Gerin, v Julijskih Alpah pa Prusik-Szalayev dvodnevni prvenstveni vzpon po severozahodnem stebri (5. in 6. septembra 1929). Točno na petdeseto obletnico tega vzpona smo se skupaj z Romanom in njegovo soprogo Ano sentimentalno spominjali teh klasičnih, še idiličnih časov. Spominjali smo se tudi dramatične tekme za prvenstvo v osrednjem Triglavskem stebri, ki sta ga od 9. do 13. avgusta 1929 uspešno preplezala Pavla Jesi-

hova in Milan Gostiša in ki je dobil ime »Skalaška smer«. Pred tem sta pri polzkusih na ključnem mestu v spodnjem delu stene doživela padec prav Roman Szalay in Edo Deržaj. Padec slednjega je dovršeno in globoko doživeto opisala njegova soplezalka Mira Marko Debelakova (Planinski vestnik in Kugyjevih Pet stoletij Triglava). Szalay se je s to uspešno »konkurenco« sprijateljil, posebej še z Miro Marko, ki je bila kot edina Slovenka na njegovo in Prusikovo priporočilo sprejeta tudi v članstvo dunajskega, še danes ekskluzivnega Alpenkluba.

Slovenski plezalci starejše generacije se Romana Szalaya spominjamo kot vnetega in prijateljskega častilca naših gora, posebej še Triglava.

Dr. Miha Potočnik